

[Holger Andersen.]

vil se nærmere paa mine Udtalelser, tror jeg ikke, han vil fastholde det Indtryk, da jeg navnlig stærkt fremhævede det Fremskridt, Traktaten betød for den positive Folkerets Vedkommende ved at stoppe det noksom omtalte Hul i Folkeforbundspagten. Paa den anden Side mener jeg, at dens Affattelse i flere Henseender ikke har den Klarhed, som er ønskelig, men det kan ikke paa nogen Maade begrænse den Betydning, man i andre Henseender kan tillægge denne Pagt. (*Udenrigsministeren* [Moltesen]: Det polske Forslag!). Ja, det polske Forslag, jeg mener ogsaa, Hr. Udenrigsminister, at det polske Forslags Affattelse var klarere og bedre, navnlig naar vi sammenholder det med Drøftelserne i 1924. (Afbrydelse af *Udenrigsministeren*). Naa ja, hvis Udenrigsministeren havde gjort denne noget forklarende Bemærkning, kunde jeg bedre have forstaaet, hvad han sigtede til, men det kan vi jo komme nærmere ind paa i Udvalget. Jeg er glad over at høre, at man fra Ministeriets Side allerede har taget det Spørgsmaal op til Behandling, hvorvidt den nye Pagt eventuelt vil medføre Ændringer i Folkeforbundspagten.

Nu siger den højtærede Udenrigsminister, at det havde været hans Tanke at forelægge dette for det udenrigspolitiske Nævn; dette forstaaer jeg fuldt ud, men paa den anden Side er jeg overbevist om, at den højtærede Udenrigsminister i og for sig ikke vil finde noget som helst unaturligt i, at man i det Folketingsudvalg, der specielt kommer til at befatte sig med denne Traktat, kommer nærmere ind paa disse Spørgsmaal. Naar man tænker paa de to Memoranda, der i 1920 ledsagede Forslaget til Rigsdagsbeslutning om Folkeforbundspagten, det Memorandum, der var udarbejdet af den nedsatte specielle Komité, og det Memorandum, der var afgivet til Parlamentet af den britiske Regering, har man efter min Mening Eksempler paa, hvor betydningsfuldt det er for Rigsdagen at være orienteret med Hensyn til den Opfattelse, der for saadanne Traktaters Vedkommende gør sig gældende i de ledende Kredse i Udlandet.

Selvfølgelig underskriver vi Traktaten, men det har dog en afgørende Betydning for os til Bedømmelse af denne Traktat at være fuldkommen klar over, hvorledes de ledende Kredse i Udlandet ser paa Traktaten og de forskellige Spørgsmaal, den rejser. Det er for at skabe Klarhed paa disse Punkter, at vi fra konservativ Side har ønsket den Forhandling i Udvalget, som nu snart vil finde Sted. Jeg tror ikke,

den paa afgørende Maade vil sinke Ratifikationen af Traktaten.

Den højtærede Udenrigsminister var ikke inde paa Spørgsmaalet om, hvor mange Magter der har ratificeret Traktaten; men overfor det kan man vist simpelt hen sige, at er der nogle Magter, som allerede har ratificeret Kellogg-Traktaten, er det i alt Fald kun ganske faa; der er 59 af 64 Nationer, som har bebudet *Tiltrædelsen* af den, men det er noget andet end Ratifikation og endelig Ikrafttræden.

Niels Petersen: Det glædede mig, at det ærede Medlem Hr. Vanggaard erklærede sig enig i mine Udtalelser, men jeg maa gøre opmærksom paa, at jeg sagde ikke, at Kellogg-Traktaten kun var en moralsk Erklæring. Jeg fremhævede tværtimod, og her for Resten i Modsætning til det ærede Medlem, som netop ikke holdt sig til selve Traktaten, men kom ind paa Fortolkningerne og fremhævede, at den betød Anerkendelsen af Forsvarskrigen, at Kellogg-Traktaten stemplede Krigen i al Almindelighed som ulovlig og forbryderisk, og jeg sagde i Sammenhæng dermed, at det er under alle Omstændigheder det, man kalder en moralsk Afrustning. Det, der saa maa kræves, er, at man tager Konsekvenserne af den moralske Afrustning, og Konsekvensen er og maa være den militære Afrustning. Og jeg gentager, at det glæder mig, at det ærede Medlem Hr. Vanggaard er enig heri.

Jeg skal ikke blande mig i Drøftelsen mellem det ærede Medlem Hr. Borgbjerg og det ærede Medlem Hr. Bindslev, men der er dog en Ting, jeg vil gøre opmærksom paa, naar man taler om, hvordan de tyske Socialdemokrater stillede sig i 1914 ved Krigens Udbrud. Man maa huske paa, at Verdenskrigen udbrød den 1. August. Der forelaa Krigserklæring, da Rigsdagen, hvis jeg ikke tager fejl, blev indkaldt til den 4. August. Det var Ulykken — som jeg fremhævede, da jeg før havde Ordet —, at den Gang var det i de daværende tre Kejserriger en Enkeltmand, der havde Krigsmaskineriet i sin Haand og kunde sætte det i Bevægelse. Det var det, Kejseren havde gjort den 1. August. Det Spørgsmaal, der forelaa den 4. August ved Rigsdagens Sammentræden, var derfor kun, om man skulde bevilge de Penge, som maatte til, efter at Krigen faktisk var udbrudt.

Hans Nielsen: Det ærede Medlem Hr. Holstein gjorde for et Øjeblik siden den Bemærkning, som man ogsaa kender